

פתיחה לפרק "מצות הליצה"

וְאִם לֹא יִחַפֵּץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשְּׂעִרָה אֶל הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יָבִי לְהִקִּים לְאַחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יָבִי. וְקָרָאוּ לוֹ זְקֵנֵי־עִירוֹ וְדָבְרוּ אֵלָיו וְעָמַד וְאָמַר לֹא תִפְצְתִי לְקַחְתָּהּ. וְנִגְשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחִלְצָה נְעֻלּוֹ מֵעַל רִגְלוֹ וַיִּרְקָה בְּפָנָיו וְעָנְתָה וְאָמְרָה פָּכַח יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חִלוּץ הַנְּעֹל. (דברים כה, ז-י)

כמו כן יש צורך בהגדרה של מעמד היבם והיבמה – האם צריכים הם להיות מבוגרים, והאם מעשה החליצה צריך להיעשות מדעת ומרצון של שני הצדדים.

אלה הן בעיות הנוגעות למעשה החליצה לכתחילה. אולם מתעוררות שאלות גם ביחס למרכיבים השונים של מצוות החליצה: האם עשיית כל הדברים וכל הפרטים מעכבת, או שמא יש עיקר וטפל במעשה זה.

בירורן של השאלות הללו לפרטיהן הוא עניינו של פרק זה.

בפרק זה מבוארים דיני החליצה הלכה למעשה. אמנם, מדברי הכתובים ניתן ללמוד מה היא דרך החליצה בכללה, אלא שהפרטים צריכים ביורר ודיוק. בתורה נזכרים ה"זקנים" שבפניהם עושים חליצה – ויש לכאור מה המניין ההכרחי של זקנים אלה, ומה הם התנאים למינויים. כיוצא בזה נזכרות בדיני החליצה נעלו של היבם ורגלו, והדבר מעורר כמה שאלות מעשיות: מה הוא הקרוי נעל, באיזו רגל חולצים, ומה הוא שיעורה של חליצה זו. אף יש לברר מה הם הזמן והמקום הראויים לעריכת החליצה.